

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΓ'.

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσια. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδοῦ Σταδίου 32.

24 Μαΐου 1887

Τὸ κατωτέρω λαμπρὸν ἄρθρον, γραφὸν ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ συγγραφέως Paul Lindau, ἐπὶ τῇ ἐνενηκονταετηρίδι τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου, μετεφράσθη ἐκ τῆς γερμανικῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ τῆς Α. Υ. τοῦ πρίγκιπος διαδόχου τοῦ Sax-Meiningen Βερνάρδου, ἀνδρὸς ἐξαιρετικῶς πεπαιδευμένου καὶ γνώστου τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης, ἀπεστάλη δὲ πρὸς δημοσίευσιν εἰς τὴν Ἑστίαν διὰ τῆς ἐνταῦθα ἐλλογίμου Κυρίας Σοφίας Σλεῖμαν. Νομίζομεν ὅτι παρέχομεν ἀνάγνωσμα ἰδιαζόντως ἐνδιαφέρον εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας δημοσιεύοντες ἐνταῦθα τὴν θαυμασίαν ταύτην ἀπεικόνισιν τοῦ διαφνοσθεοῦς Γερμανοῦ μονάρχου χαραχθεῖσαν διὰ τῆς ἀριστοτεχνικῆς χειρὸς ἑνὸς τῶν κορυφαίων Γερμανῶν συγγραφέων, ἐπιτυχῶς δὲ μετενεχθεῖσαν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἑλληνικὴν ὑπὸ τοῦ μουσοτραφεοῦς πρίγκιπος τοῦ Σάξ-Μάινινγεν.

Σ. τ. Δ.

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ

Ἐκ τοῦ γένους τῶν Χοεντσόλλερν προεξέχουσι τρία γιγαντιαῖα πρόσωπα, ἅτινα δυνατῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς ἀντιπροσωπεύουσι τὴν ἱστορικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἡμετέρου πρωσσοῦ κράτους: ὁ Μέγας Ἐκλέκτωρ, ὅστις ἔθηκε τὰ ἀδιασείστως στερεὰ θεμέλια, ὁ Φρειδερίκος ὁ Μέγας, ὅστις πρὸς πείσμα πασῶν τῶν λοιπῶν ἐπικρατειῶν τῆς Εὐρώπης κατέκτησε καὶ ἐξησφάλισε τῷ κράτει τὴν θέσιν του ὡς μεγάλης δυνάμεως, καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος, ὃ ἡ παγκόσμιος ἱστορία θέλει ἀπονεύμει ἀνευδοιάστως τὸν αὐτὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ Μεγάλου, ὁ ὁποῖος διωργάνωσε καὶ ἐνεδυνάμωσε τὸ κράτος ἀναδείξας αὐτὸ προέχον ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἴδρυσεν τὴν γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Πρωσσίας. Γεγονὸς παράδοξον—δύναται τις εἰπεῖν σχεδὸν θαῦμα—ὅτι ἡ δρᾶσις τῶν τριῶν τούτων ἀνδρῶν εἶνε κεχωρισμένη ἀπ' ἀλλήλων δι' ἐντελῶς ἴσου χρονικοῦ διαστήματος ἀκριβῶς σχεδὸν ἑκατὸν ἐτῶν. Εἰς τὸ τρίτον τέταρτον τῆς δεκάτης ἐβδόμης, τῆς δεκάτης ὀγδόης καὶ τῆς δεκάτης ἐνάτης ἑκατονταετηρίδος ἐκτελοῦνται πάντα τὰ κατορθώματα, ἅτινα ἔχουσι ἀποφασιστικὴν σημασίαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ζωῆς τοῦ ἡμετέρου κράτους. Ἐν ἔτει 1665 συνεκροτεῖτο ἡ μάχη τῆς Φερβελίνης, τῷ 1757 αἰ τοῦ Rossbach καὶ Leuthen, τῷ 1760 αἰ τοῦ Liegnitz καὶ Torog, τῷ

1866 ἡ τοῦ Königgrätz καὶ τῷ 1870 ἡ τοῦ Sedan. Ἡ σύγχρονος ὁμῶς καὶ ἡ μεταγενεστέρα γενεὰ δὲν συνέδεσε μετὰ τῶν ἀνδραγαθημάτων τούτων τὰ ὀνόματα τῶν σπουδαίων στρατηγῶν. Ἐν διακυεῖ αἴγλη, ἣτις περιβάλλει πᾶσαν προσωπικὴν ἀξίαν, ἡ ἱστορία ἀναγράφει τὰ ὀνόματα τῶν αὐτῶν ἡγεμόνων μας ὡς τῶν ἀληθῶν νικητῶν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Ὅπως ὁ Μέγας Ἐκλέκτωρ εἶνε ὁ ἥρωὸς τῆς Φερβελίνης καὶ ὁ Φρειδερίκος ὁ Μέγας ὁ ἥρωὸς τοῦ ἑπταετοῦς πολέμου οὕτω καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος εἶνε ὁ ἥρωὸς τῶν μεγάλων γερμανικῶν πολέμων τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Τὸ μεγαλεῖον τῶν συγχρόνων δὲν ἐπισκιάζει, ἀλλ' ὑψώνει μόνον τὸ ἴδιον αὐτοῦ μεγαλεῖον.

Ἐκεῖνο δὲ εἶνε ἴσως τὸ μᾶλλον ἐκπληκτικὸν καὶ μᾶλλον ἀξιοθαύμαστον τοῦ ἡμετέρου αὐτοκράτορος, καὶ ἡ μεγαλειτέρα πιστοποιήσις τοῦ ἀληθοῦς αὐτοῦ μεγαλείου, ὅτι σύμβουλον ὡς τὸν Βίσμαρκ καὶ στρατηγὸν ὡς τὸν Μόλτκε ἔχων, ἔμεινε πράγματι ὁ αὐτοκράτωρ, ὁ καὶ τοὺς μεγίστους ἀκόμη τοῦ καιροῦ του ὑπερέχων, ὁ κυρίαρχος ἄνευ κυριαρχικῆς ἀλαζονείας, ἄνευ αὐθιρεσίας, εἰς τὸν ὁποῖον ὑποτάσσονται μετ' ἀληθοῦς ἀγάπης οἱ ἄριστοι τοῦ καιροῦ του, οὐχὶ ἐν δουλικῇ δουλοπροσύνῃ, ἀλλὰ μετὰ πλήρους σεβασμοῦ ἀναγνωρίσεως τῆς πραγματικῆς ὑπεροχῆς αὐτοῦ.

Ὅποῖον μέγεθος ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς δυνάμεως ἀπῆρτεῖτο, ἵνα παραπλευρῶς τῆς κοσμοκλονιστικῆς μεγαλοφυΐας ἐνὸς Βίσμαρκ καὶ τῆς συνταγματικῆς ἐξουσίας ἐνὸς συχνὰ ἀντιπράκτοντος κοινοβουλίου, μένη τις τῇ ἀληθείᾳ καὶ ἐν εὐρυτάτῃ ἐννοίᾳ ὁ ἀρχηγέτης τοῦ κράτους: ἦτοι νὰ κρατῇ τὴν ἀνωτάτην καὶ ἀποφασιστικὴν διοίκησιν τῆς ἐπικρατείας,—καὶ νὰ μὴ ὑποβιβασθῆις ἀσήμαντον μόνον κτήτορα τοῦ στέμματος, ὅπερ διὰ τὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου γεννηθέντα οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ θαμβῶδες κόσμημα, οὐχὶ ὁμῶς τὸ συμβολικὸν δεῖγμα τῆς ἐξουσίας του· νὰ κυβερνᾷ καὶ νὰ μὴ κυβερνᾷται οὔτε ὑπὸ τοῦ κραταιοῦ ἀρχικαρχελαρίου, οὔτε ὑπὸ τοῦ ἐκλεκτοῦ κοινοβουλίου· νὰ εἶνε αὐτοκράτωρ καὶ οὐχὶ ἡγεμονικὴ σκιά ἐν τῇ ἀπατηλῇ λάμπει τῆς πορφύρας, μόνον ἔργον ἔχων νὰ ἐκτελῇ ζέ-

νην βούλησιν νὰ εἶνε αὐτοκράτωρ καὶ οὐχὶ τύραννος καταπατῶν τολμηρῶς τὰ ἐπικεκυρωμένα δικαιώματα τοῦ λαοῦ. Εἰς τὴν ἡμετέραν χώραν ἡ κυριαρχία καγκελαρίου τινὸς εἶνε τοσοῦτῳ ἀδύνατος, ὅσῳ καὶ ἡ κυριαρχία κοινοβουλίου,—εἰς τὴν ἡμετέραν χώραν ὁ αὐτοκράτωρ μόνον κυβερνᾷ.

Εἰς ὅλα λοιπὸν τὰ σπουδαῖα ζητήματα, ἀτινα ἀπτονται τῆς ζωῆς καὶ τῆς υπάρξεως τοῦ κράτους ἡμῶν, ἐξεδηλοῦτο ἰσχυρῶς ἡ ἀπὸ πάσης ἰδιοτροπίας καὶ πάσης ἐπιμονῆς ἐλευθέρᾳ θέλησιν τοῦ αὐτοκράτορος—ἀποτέλεσμα μᾶλλον εὐσυνειδήτου ἐξετάσεως ἑαυτοῦ, βαθείας φροντίδος ὑπὲρ τοῦ καλοῦ τῆς χώρας καὶ γνησίας ἀγάπης πρὸς τὴν πατρίδα.

Ὅπως ὁ αὐτοκράτωρ ἐτίμα τὴν κληρονομίαν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ προπάτορος καὶ ὅπως ἐθεῶρει ἑαυτὸν πάντοτε τὸν πρῶτον ὑπηρετὴν τοῦ κράτους, εἰς οὐδεμίαν ἄλλην δύναμιν κύπτων ἢ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς κοινῆς εὐημερίας,—οὕτω καὶ ὁ Βίσμαρκ δὲν ἦτο ποτὲ ἄλλο τι ἢ κυριολεκτικῶς «ὁ ὑπουργός»: ὁ πρῶτος ὑπηρετὴς τοῦ κυρίου του· καὶ οὐδέποτε ἔτεινε πρὸς τὴν ἐξουσίαν.

Ἡ Πρωσσία εἶνε γνησία μοναρχία καὶ εἰς τὴν Πρωσσίαν κυβερνᾷ ὁ βασιλεὺς: αὕτη εἶνε ἡ βᾶσις ἐφ' ἧς ἐρείδονται πᾶσαι αἱ δηλώσεις ἅς ὁ ἀρχικαγκελάριος ἐξέφραξε δημοσίως πάντοτε ὁσάνκις ἐπρόκειτο νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν σχέσιν τῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν μονάρχην. Καὶ ὁ θαυμασμὸς πρὸς τὴν ἔμφυτον ὑψηλοφροσύνην, μεθ' ἧς ὁ ἡμέτερος πατὴρ τῆς πατρίδος ἐκτελεῖ τὴν ἐντολήν του ἀπέσπασεν ἀπὸ τοῦ ἀρχικαγκελαρίου ἐν ἐμπιστευτικῷ κύκλῳ τὸ ρητόν: «Δὲν ὑπῆρχε ποτε σχεδὸν ἡγεμῶν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου, πεπρωκισμένος διὰ τοιαύτης εὐφυΐας τοῦ κυβερνᾶν, ὡς ὁ ἡμέτερος αὐτοκράτωρ!

Οὕτω δὲ ἡ ἱστορία τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, καίτοι παρήγαγεν ἕνα πολιτικὸν ἄνδρα, ὡς τὸν Βίσμαρκ, θὰ ὀνομάζεται πάντοτε: Ἡ ἐποχὴ τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου.

Ἐπὶ ἐνὸς Ναπολέοντος, ἐννοεῖται, ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ εἰς «ἀντι-αὐτοκράτωρ» Rouher. Θὰ μὲν ὅμως ἡ περιφανεστέρα δόξα τοῦ Βίσμαρκ, ὅτι δὲν ἠθέλησε ποτὲ νὰ εἶνε ἄλλο τι ἢ ὁ σύμβουλος τοῦ αὐτοκράτορός του· καὶ ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ εἶνε ποτε ἄλλο τι, — εἶνε περιφανὲς τεκμήριον τοῦ μεγαλείου τοῦ μονάρχου, ἐν τῇ βαθυτάτῃ καὶ εὐγενεστάτῃ σημασίᾳ τῆς λέξεως ταύτης.

Οὗτος εἶνε ὁ μονάρχης: ἡ κυβέρνησις αὐτοῦ εἶνε μία καὶ μόνη. Ἐκτὸς τῆς κυβερνήσεως ταύτης δὲν ὑπῆρχόν ποτε φατρίαὶ καὶ ρεύματα, κυμαινόμενα κατ' ἀλλήλων καὶ σήμερον τὸν μὲν, αὔριον τὸν δὲ ὑφ' οὐντα καὶ ὠθοῦντα πρὸς

τὰ πρόσω. Ὑπὸ τὴν κυβέρνησιν τοῦ αὐτοκράτορος ἡμῶν δὲν ἠδύνατο νὰ μορφωθῶσιν αὐλικαὶ ραδιουργίαι καὶ καταστρεπτικαὶ σκευωρίαὶ εὐνοουμένων, διότι ὁ αὐτοκράτωρ ἴσταται ἀνώτερος, ἀπροσπέλαστος εἰς πᾶσαν μικρολογίαν. Εἶνε ὁ πραγματικώτατος τῶν ἀνθρώπων, ὅστις εἶδε ποτε τὸν ἥλιον. Ἐν τῇ ιδιότητι του ὡς μονάρχης παραβλέπει ἐντελῶς πᾶν προσωπικὸν συμφέρον. Ἐχων τὸ ὄμμα διευθυνόμενον πάντοτε πρὸς ὑψηλότερους καὶ εὐρυτέρους σκοποὺς καὶ ἀποκλειστικῶς μεριμνῶν νὰ ἐκτελῇ τὰ καθήκοντα τῆς ὑψηλῆς καὶ πλήρους εὐθύνης ἐντολῆς του, προσπαθεῖ ἀνευδρότως νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ πάσης προσωπικῆς ἀδυναμίας καὶ νὰ ἐγκλείσῃ ἐν ἑαυτῷ τὸ ἀτομικὸν αὐτοῦ αἶσθημα. Οὐδεμίαν γνωρίζει ἰδιοτροπίαν, οὐδεμίαν συμπάθειαν, οὐδεμίαν ἄλλην προσωπικὴν χαρὰν ἢ ἐκείνην, ἧτις συμπίπτει μετὰ τῆς ἐντολῆς του. Καὶ εἰς τὸ προσωπικὸν ἀκόμη ἄλγος, ὅπερ θὰ ἠδύνατο νὰ παρακωλύῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἔργου του, ἀπαγορεύει τὴν εἴσοδον. Πιστότατος ὢν χριστιανός, θεωρεῖ τὸ κυριαρχικὸν αὐτοῦ ἐπάγγελμα ὡς δοθὲν αὐτῷ ὑπὸ τῆς θείας χάριτος, εἰς ὃ πρέπει νὰ ἀφιερωθῇ ἐντελῶς καὶ εἰς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ὁποίου ἐπιγίει τις σμικρότης δὲν πρέπει νὰ τὸν ταραξῇ. Εἰς τὴν ἀντιλήψιν ταύτην συρρέουσιν ὅλα τὰ αἰσθηματά του καὶ ἅπαντα ταῦτα συννοοῦνται εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ καθήκοντος. Εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ κυριαρχικοῦ αὐτοῦ καθήκοντος δὲν βλέπει μόνον τὴν ἱερωτάτην του ἐντολήν· αὕτη τυγχάνει ἔτι δι' αὐτὸν ἡ μεγίστη εὐδαιμονία τῆς υπάρξεώς του.

Ἐὰν ἀπὸ παμπαλαίων χρόνων ὁ λαὸς ἐν ἐμφύτῳ σοφίᾳ ἔδωκεν εἰς τοὺς ἡγεμόνας του θέσιν, ἐν ἧ αἱ χυδαῖαι φροντίδες τοῦ καθημερινοῦ βίου δὲν δύνανται νὰ προσπελάσωσιν αὐτοὺς· ἐὰν τοὺς ὑψωσεν ὑπεράνω πάντων τῶν ἄλλων καὶ ἐὰν ἀπαιτῇ δι' αὐτοὺς ὑφ' ὅλων τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων καὶ ἐπὶ παντὶ ὄρῳ τὸν φόρον τοῦ σεβασμοῦ—καὶ τότε ἀκόμη, ὅταν ὁ σεβασμὸς οὗτος δὲν προκαλῆται ὑπὸ προσωπικῆς ἀξίας—ἐπέβαλεν ὅμως αὐτοῖς ἀντὶ τῶν παραχωρήσεων τούτων καὶ στερήσεις, ἅς ὁ κοινὸς θνητὸς δὲν συνηθίζει νὰ ὑποφέρῃ. Καὶ τὸν νόμον τοῦτον τοῦ γενικοῦ καὶ ἐξισωτικοῦ δικαίου οὐδεὶς ἄλλος ἀναγνωρίζει περισσότερον ἢ ὁ ἡμέτερος αὐτοκράτωρ. Ὅσῳ ὀλίγον παραδίδεται εἰς παραλυτικὴν καὶ ἀδρανῆ θλίψιν, εἰς τὸ πένθος ἕνεκα ἡγαπημένου συγγενοῦς, ἢ ἕνεκα πιστοῦ λίαν δεδοκιμασμένου φίλου—τόσῳ ὀλίγον χορηγεῖ ἑαυτῷ ὅλας τὰς ἀνάγκους διασκέδασεις ἐκείνας, αἵτινες φαιδρύνουσι καὶ τέρπουσι τὸν βίον τοῦ κοινοῦ θνητοῦ. Ὅ,τι διὰ τὸν ἀπλοῦν ἀνθρώπον εἶνε διασκέδασις καὶ, ὡς τοιαύτη, ὁ σκοπὸς αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν, ἀποβαίνει διὰ τὸν

αυτοκράτορα οὐδὲν ἄλλο ἢ σκόπιμος ἐξάσκησις τοῦ καθήκοντός του. Δὲν γνωρίζει τὴν χάριν χάριν αὐτῆς.

Διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης ἐντολῆς, ὅπως ὁ αυτοκράτωρ τὴν ἀνεγνώρισε, τὴν ἀνέλαβε καὶ τὴν ἐξετέλεσε, ἦτο ἀνάγκη συμπράξεως τῶν σπανιωτέρων καὶ εὐγενεστέρων ιδιοτήτων τοῦ ἀνδρικοῦ χαρακτῆρος, τῆς μᾶλλον καταπληκτικῆς δυνάμεως τοῦ νοῦς καὶ ἀληθοῦς μεγαλείου τῆς ψυχῆς.

Τὰ στερεὰ θεμέλια τῆς διοικήσεώς του ἔπρεπε πρὸ πάντων νὰ εἶνε ἡ ἐπιμέλεια, ἡ ἀκάματος ἐνέργεια καὶ ἡ ἀκούρατος ἐργασία, αἵτινες εἶνε αἱ πτέρυγες πσῶν τῶν μεγάλων πράξεων. Τῶντι, ὁ αυτοκράτωρ εἶνε εἰς τῶν μᾶλλον φιλέργων ἀνθρώπων τοῦ ἡμετέρου γένους. Δι' ἀνευδότητος ἐργασίας ἀπὸ πρῶτας μέχρι βραχέως νυκτὸς δὲν ἀπέκτησε μόνον τὰς διὰ τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ θέσιν πρὸ πάντων ἀναγκαίως ἰδιαίτερας γνώσεις· δὲν εἶνε μόνον κάτοχος μετὰ ὑπεροχῆς ἐπιστήμονος τῆς ἱστορίας, τῆς γεωγραφίας, τῆς στατιστικῆς, τῶν κοινωνικῶν, οικονομικῶν, ἐκκλησιαστικῶν καὶ στρατιωτικῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἀνυψώθη ἐν γένει εἰς μίαν τῶν ἀνωτέρων βαθμίδων τοῦ γενικοῦ πολιτισμοῦ. Ὅτε γίνεται νέα τις ἐφεύρεσις εἰς κλάδον τινὰ τῆς ἐπιστήμης ξένον αὐτῷ, ἐπιπόλαιος γνώσις δὲν ἀρκεῖ δι' αὐτόν, ἀλλὰ ζητεῖ νὰ φωτισθῇ ὑπὸ ἐπιστήμονος εἰδικοῦ, ποιεῖ συνετάς ἐρωτήσεις, δι' ὧν διδάσκεται, καὶ δὲν ἀναπαύεται πρὶν ἢ ἐξοικειωθῇ τοιοῦτοτρόπως πρὸς τὸ μέχρι τοῦδε ἄγνωστον, ὥστε καὶ ὁ λόγιος ἐκπλήττεται ἐπ' αὐτῷ. Οὕτω μεταβαίνει εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ χημικοῦ A. W. Hoffmann, ἵνα κατανοήσῃ ἐντελῶς τὴν φύσιν καὶ τὴν σημασίαν τῆς μεγάλης ἐφευρέσεως τῆς φασματοσκοπικῆς ἀναλύσεως τοῦ Kirchhoff καὶ Bunsen. Ὅταν ἀκούῃ περὶ μεγάλης προόδου ἐν τῇ τέχνῃ, ἣτις ἐπιβάλλεται ἰσχυρῶς καὶ αὐξάνει τὴν δόξαν τῆς πατρίδος τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, δὲν ὑπάρχει δι' αὐτόν προσωπικὴ ἀδιαφορία οὔτε δυσανεξικία κατ' ἀτόμου τινός. Πορεύεται εἰς τὸ Baireuth καὶ ἀκούει τὸ μελόδραμα τῶν Νίβελουγγεν, οὐχὶ ὅπως ὁ ἐνθουσιώδης φίλος τῆς μουσικῆς, ὅστις θέλει νὰ παρέξῃ αὐτῷ ἠδονὴν μεταβαίνει ἐκεῖ ὡς βασιλεὺς, εἰς ὃν δὲν πρέπει νὰ διαφύγῃ προεξέχουσά τις πράξις τῆς χώρας του καὶ ὅστις αἰσθάνεται τὴν διπλὴν ὑποχρέωσιν, εἴτε νὰ γνωρίσῃ ὁ ἴδιος τὸ ἔργον τοῦτο, εἴτε νὰ μαρτυρήσῃ διὰ τῆς παρουσίας του, ὅτι οἱ ἡγεμόνες τῆς Γερμανίας ἤξευρουσι νὰ τιμῶσι πᾶσαν ἀληθῆ ἀξίαν. Ἐνθουμούμεθα δὲ τὴν θαυμασίαν ἐπιστολήν, ἣν ὁ αυτοκράτωρ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ μιᾶς τῶν τελευταίων ἐορταστικῶν ἡμερῶν ἀπηύθυνεν πρὸς τὸν ἀποθανόντα μέγαν ἱστοριογράφον Ranke. Ἐρω-

τῶμεν: πόσοι ὑπάρχουσιν ἐκ τῶν πεπολιτισμένων ἀνδρῶν τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, οἵτινες ἀνεγνώσαν τὰ ἔργα τοῦ Ranke καὶ τόσοον βαθέως κατενόησαν αὐτὰ, ὅπως τοῦτο δηλοῦται διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης; Καὶ δὲν ἦτο ἴσως ἔγγραφον γεγραμμένον ὑπὸ ἐπιστήμονος συμβούλου, ἐπὶ τοῦ ὁποῦο ὁ αυτοκράτωρ ἔθεσε τὴν ὑπογραφήν του καὶ κατέστησε οὕτω ἰδικόν του — ἦτο προσωπικὸν αὐτοῦ ἔργον ὅπερ καὶ ἐγράφη ὑπὸ τῆς ἰδίας χειρὸς του, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ πνεύματος ἐπενεοῦθη. Ὅστις ἐπροικίσθη διὰ μικροῦ μόνον βαθμοῦ εὐαισθησίας πρὸς τεχνολογικὰς διαφοράς, δὲν ἠδύνατό ποτε νὰ διαμφισβητήσῃ τοῦτο. Ἐπειδὴ καὶ τὸ ὕφος ἀκόμη τοῦ αυτοκράτορος ἔχει τι τὸ ἰδιάζον ὡς δλόκληρος ὁ ἄνθρωπος.

Ἄν καὶ τὸ ὕφος αὐτοῦ στερεῖται μελωδικοῦ ἤχου, ἂν καὶ ἐνιαχοῦ ὑπάρχουσι γραμματικὴ τραχύτητες καὶ παράδοξα, θὰ δυσανεστηθῇ ὅμως ἐπὶ τούτοις μόνον ὁ μύσφ ὅστις ἀτενῶς μὲν βλέπει τὸ πλησίον, ἀσαφῶς δὲ ἢ οὐδόλως τὸ μακρὰν. Τὸ ὕφος τοῦ γράφειν τοῦ αυτοκράτορος κέκτηται ἀληθῆς μεγαλείου καὶ εὐρωστον ἀπλότητα. Εἰς εὐρείας καὶ τολμηράς γραμμάς διαγράφεται ἡ φράσις αὐτοῦ, τραχέως δὲ καὶ ἀποτόμως ὡς ἐν ἀκατεργάστῳ χυτῷ χαλκῷ ἐκφράζεται ἡ ἰδέα, χωρὶς ποσῶς νὰ θηρεύῃ τὸ εὐάρεστον. Ὁ Ἰωάννης Scherr, καθ' οὗ οὐδεὶς δύναται νὰ συλλάβῃ ὑπονοίας ἐπὶ κολακείᾳ καὶ δουλοφροσύνῃ πρὸς τὸν αυτοκράτορα, περιέρχεται εἰς ἀληθῆ ἐνθουσιασμόν, ὅταν ὁμιλῇ περὶ τῶν τηλεγραφημάτων, ἅτινα ὁ αυτοκράτωρ ἀπηύθυνεν εἰς τὴν σύζυγόν του ἐκτοῦ θεάτρου τοῦ πολέμου· χαρακτηρίζει δὲ ὡς πράγματι «κλασσικά» τὰ λαμπρὰ ταῦτα ἀγγέλματα, «ἐνεκα τῆς λακωνικῆς ἀκριβείας καὶ μετριοφροσύνης αὐτῶν.»

Ἐνῷ ὁ αυτοκράτωρ δὲν ἀφίνει ἀνεξετάστους καὶ ἀδιερευνητοὺς τὰς ἀλλοτρίας εἰς αὐτόν χώρας τῆς ἐπιστήμης, εἰς τὰς ἄλλας ἐκείνας ἀς πρὸ πάντων ἐπιτάσσει αὐτῷ τὸ κυριαρχικὸν αὐτοῦ ἐπάγγελμα, ἵσταται ἐξωπλισμένος διὰ μεγαλειτέρας τῶν πραγμάτων γνώσεως, διὰ τοῦ θώρακος τῆς ἐπιστήμης. Εἶνε στρατιώτης ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, στρατιώτης ἄγρυπνος τῆς εἰρήνης καὶ στρατιώτης τοῦ ἀμυντικοῦ πολέμου· εἶνε ἐμβριθῆς ἐπιστήμων ἐν τῷ ἐπιτελείῳ καὶ δραστήριος πολεμιστῆς ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Κέκτηται βαθεῖαν καὶ γνησίαν ἀγάπην πρὸς τὸ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα· καὶ εἰς τὴν κλίσιν ταύτην παραδίδεται ἐντελῶς, διότι αὕτη οὐ μόνον δὲν εἶνε ἐναντία τῶν καθήκοντων τοῦ βασιλέως, ἀλλ' ὑποβηθεῖ πρὸ πάντων τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῶν. Ἡ ἀνωτάτη ἐντολὴ διὰ τὸν κυβερνήτην, τοῦ νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ κράτους, ἐπιβάλλει ἐπίσης εἰς αὐτόν νὰ συνδέεται πιστῶς καὶ ἐγκαρδίως μετ' ἐκείνων,

οἷτινες ἔχουσι καθῆκον νὰ ἐγγυῶνται ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας ταύτης, καὶ οἱ ὅποιοι ἐν καιρῷ ἀνάγκης πρέπει νὰ θυσιάσωσι τὴν ζωὴν των ὑπὲρ αὐτῆς. Ἐν τῇ σημερινῇ καταστάσει τῆς Εὐρώπης ἡγεμῶν—πολίτης εἶνε ἀδύνατόν τι. Ὁ ἰθύνων τὴν ἀνωτέραν τύχην τοῦ κράτους ὀφείλει πρὸ πάντων νὰ εἶνε στρατιώτης.

Ἄλλ' ἀπαίσιον θὰ ἦτο, ἐὰν δὲν ἦτο ἄλλο τι ἢ στρατιωτής. Ὁ ἡγεμονικὸς ἡγέτης τοῦ κράτους ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις πρέπει νὰ συνενῶνῃ ἐν ἑαυτῷ τὸν πολεμιστὴν μετὰ τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρός. Ἡ δὲ εὐτυχὴς αὕτη συνένωσις ἐτελειώθη τοιοῦτοτρόπως ἐν τῷ αὐτοκράτορι, ὅπως τὴν βλέπομεν μόνον εἰς τοὺς σεπτοὺς προπάτοράς του: τὸν μέγαν Ἐκλέκτορα καὶ τὸν μέγαν Φρειδερίκον. Καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν ἀκόμῃ ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος δεικνύει τὴν αὐτὴν ἀκράματον, συνετὴν καὶ σκόπιμον ἐνέργειαν, ἣτις ἀποτελεῖ ὅλην τὴν ὑπαρξίν του. Ἡ ἔμφυτος αὐτοῦ εὐφυΐα, ὁ διαυγὴς του νοῦς, τὸ ὀξυδερκέος του βλέμμα καὶ ἡ ἀσφαλὴς διάκρισις τοῦ οὐσιώδους, συνδεδυασμένα μετὰ τῶν εὐγενῶν ἰδιοτήτων τοῦ χαρακτῆρός του: μετὰ μετριάς καὶ ἀξιοπροποῦς ἡρεμίας, μετριοφρονος θάρρους, καρτερίας καὶ σταθερότητος τῆς θελήσεως, ἄνευ οἰασδῆποτε ἐπιμόνου ἰδιοτροπίας, καὶ μετὰ ἐμπιστοσύνης πρὸς δοκιμασθεῖσαν συμβουλήν— ὅλα ταῦτα ἐποίησαν τὸν αὐτοκράτορα ἀριστοτέχνην ἐν τῇ πολιτικῇ.

Ὅτε ὁ πρίγκηψ Βίσμαρκ, πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, ἐπίστευεν, ὅτι ἐνεκα τῆς λίαν κλονισθείσης αὐτοῦ ὑγείας δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ὑποφέρῃ τὰ βάρη τῆς θέσεώς του, καὶ σπουδαίως ἐσκέπτετο ν' ἀποσυρθῇ εἰς τὰ ἴδια, ἐξέφρασεν, ἐρωτηθεὶς ἐν τινι φιλικῷ κύκλῳ περὶ τοῦ ἐνδεχομένου ἀντικαταστάτου αὐτοῦ, τὸ ἀξιωμαθμούνουτον ρητόν: «Ὡς διάδοχόν μου εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν δύναμαι εἶνα μόνον νὰ συστήσω, καὶ αὐτὸς δυστυχῶς δὲν ἠμπορεῖ ν' ἀνλάβῃ τὴν ὑπηρεσίαν: εἶνε ὁ αὐτοκράτωρ.»

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

Ο ΕΜΠΡΗΣΤΗΣ

(Μυθιστορία Ἰλλ. Βερτέ.—Μετὰφρασις Α. Β.)

[Συνέχεια ἴδε σελ. 301].

ΙΘ'.

Τὰ κατορθώματα τῆς παράφρονος.

Ἐνῶ ταῦτα συνέβαινον ἐν τῷ Μύλῳ Βαλάρ, σκηνὴ πάντῃ ἀλλοία ἐλάμβανε χώραν ἐν τῷ πύργῳ Βλινύ.

Ὁ Κ. Λοβεδύ πατὴρ ἐκάθητο ἐντὸς μεγάλου δωματίου, ὅπερ ἐχρησίμευεν εἰς αὐτὸν ὡς γρα-

φεῖον. Πρὸ αὐτοῦ ἐπὶ τραπέζης ἔκειντο κατὰστικα, χαρτιά, ἀνταποκρίσεις, ἐφαίνοτο δὲ βυθισμένους εἰς ἀσχολίαν ἤκιστα εὐχάριστον, διότι ἦτο σύνοφρος καὶ ὀργῆς ἐκφώνησις διέφευγε πολλάκις τὰ χεῖλη του.

Ὁ παλαιὸς χρηματιστὴς δὲν ἐφαίνοτο ἐγγίζων εἰς τὸ πέρασ τῆς ἐργασίας του, ὅτε θόρυβος ζωηροῦ διαλόγου, ἀπολήγοντος εἰς φιλονεικίαν, ἠγέρθη ὑπὸ τὰ παράθυρά του. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ προσκεκλημένοι τοῦ Λοβεδύ, μόλις μαθόντες τὴν οἰκονομικὴν του καταστροφὴν, ἔσπευσαν ν' ἀναχωρήσωσιν, ὀλίγον ἐκείνος προσεῖχεν εἰς τὴν ἐριδὰ ταύτην. Οὐχ ἦττον ἡ παράτασις τοῦ θορύβου περιήγαγεν αὐτὸν τέλος εἰς ἀδημονίαν. Ἠγέρθη ὀρμητικῶς κ' ἔδραμεν εἰς τὸ παράθυρον ὅπερ ἤνοιξε, κύψας δ' ἐκτὸς προσεπάθησε ν' ἀντιληφθῇ τί συνέβαιεν.

Ἡ ἔρις ἐγένετο μετὰξὺ τοῦ Βερναρδῆ, ὅστις ἦτο πλέον ὁ μόνος σχεδὸν τῆς οἰκίας ὑπηρετῆς, καὶ τῆς Φακινέτας, κρατούσης ἀπὸ τῆς χειρὸς τὸν πρῶην μικρὸν σχοινοβάτην. Ἡ τρελλὴ δὲν ἀνέμεινε νὰ γείνωσι τὰ φορέματα, ἅτινα εἶχεν ὑποσχεθῆ αἱ κυρίαὶ Δυχαμέλ, καὶ εἶχεν ἐνδύσει πάλιν τὸν πρῶην Ζωζόν τὸ ῥοδόχρουν ἐκεῖνο φόρεμα καὶ τὸν περωτὸν πῖλον, ἅτινα τοσοῦτον εἶχον συνταράξει τὸν ὄχλον τῆς πόλεως. Εἶχε δὲ ἴσως ἐν τῇ τεταραγμένῃ αὐτῆς διανοίᾳ καὶ λόγους ἄλλους ἰδιαίτερους, ὅπως παρουσίαση τὸν δῆθεν υἱὸν τῆς ὑπὸ ἐνδυμασίαν ἦν ὑπέθετε ποιητικὴν κ' ἐπιβάλλουσιν. Ὅπως δῆποτε ἦτο κατηγανακτημένη, κ' ἔλεγεν εἰς τὸν Βερναρδῆν:

— Σοῦ λέγω καὶ πάλιν, ἔχω ἀνάγκην νὰ ἰδῶ ἀμέσως τὸν Κ. Λοβεδύ. Ἐχω νὰ τοῦ εἰπῶ πράγματα, ἀπὸ τὰ ὅποια σὺ δὲν ἐννοεῖς. Ἐλα! ξέρω ὅτι εἶνε ἔς τὸ σίτιν' ἄφησέ με νὰ περάσω, ἢ θὰ κάμω νὰ σὲ διώξουν, μὲ τὴν αὐθάδειά σου!

Ἄλλὰ τὸν ὑπηρετὴν οὐδὲ ὅπως συνεκίνουν αἱ ὕβρεις.

— Καλά, καλά, Φακινέτα, εἶπε περιφρονητικῶς· ἀλλὰ ὁ αὐθέντης δὲν ἔχει καιρὸν ν' ἀκούσῃ τόρα τὰς ἀνοησίας σου, καὶ κάμε μου τὴν χάριν νὰ φεύγῃς μαζὺ μ' αὐτὴν τὴν μαϊμοῦ ποῦ τραβᾷς μαζὶ σου! Κἄπου εἶδα, θαρῶ, εἶνα σκύλο μαθημένο, ποῦ ἦτον ἐνδυμένος ἀπαράλλακτα.

— Σκύλο μαθημένο! ἐφώνησεν ἐκμανῆς ἡ Φακινέτα. Στάσου νὰ σοῦ δείξω ἐγὼ ἂν τὸ παιδί μου εἶνε σκύλος μαθημένος!

Καὶ ὤρμησε κατ' αὐτοῦ, προσπαθοῦσα νὰ τὸν δαγιάσῃ, καὶ νὰ τοῦ σχίσῃ διὰ τῶν ὀνύχων τὸ πρόσωπον. Ὁ Βερναρδῆς, καὶ τοι ρωμλεώτερος, δυσκόλως κατῴρθου νὰ ὑπερασπισθῇ. Ἡ παράφρων εἶχε καταπληκτικὴν εὐκίνησιαν· ἐπήδα κύκλω του καὶ τὸν προσέβαλλε πανταχόθεν συγχρόνως, ἐνῶ ὁ Ζωζός, οἰκείος ἦδη